

CENTAR ZA MLADE *LAURA* U PETRINJIPRIPREMILA:
Anđela Bogdan

Transformacija stare klaonice u centar za mlade

Zgrada stare klaonice u Petrinji, vrijedan primjer industrijske baštine, nakon potresa prenamijenjena je u Centar za mlade *Laura*. Danas je to živopisno mjesto u kojemu mladi uče, stvaraju, razvijaju svoje talente i grade osjećaj pripadnosti zajednici.

Uvodne napomene

U središtu Petrinje, uz ušće Petrinjčice u Kupu, nalazi se jedan od vrijednih primjera industrijske arhitekture s kraja 19. stoljeća. Riječ je o zgradi stare gradske klaonice koja je dugi niz godina bila u derutnome stanju, a u potresu 2020. pretrpjela je dodatna teška oštećenja. Nakon cjelovite obnove, u travnju 2025.

postala je dom Centra za mlade *Laura*. Danas je to prostor posvećen mladima, razvoju zajednice i kulturi sjećanja. Naziv nosi u čast trinaestogodišnje Laure Cvijić, najmlađe žrtve razornog potresa koji je 2020. pogodio Banovinu. Centar simbolizira nadu, obnovu i budućnost te predstavlja mjesto u kojemu mladi mogu učiti, stvarati, razvijati svoje talente i graditi osjećaj pripadnosti zajednici.

U prostoru centra nalaze se učionice i radionice opremljene za STEM edukaciju, kreativne i kulturne aktivnosti, društvene igre i sastanke.

Zgrada u kojoj je danas smješten Centar za mlade *Laura* pojedinačno je zaštićeno kulturno dobro. Obnovljena je zahvaljujući suradnji Grada Petrinje i Ministarstva kulture i medija. Vrijednost obnove iznosila je približno 4,7 milijuna eura, a radovi su financirani iz Fonda solidarnosti EU-a, Mehanizma za oporavak i otpornost te Državnog proračuna RH. U nastavku prikazani su osnovni podaci o povijesti, prostornoj organizaciji i konstrukcijskome sustavu zgrade stare klaonice.



Interijer novog Centra za mlade *Laura*



Zgrada klaonice, fotografija iz 1897.



Oštećenja zgrade u vrijeme Domovinskog rata

Općeniti podaci o zgradi stare klaonice

Stara klaonica *Gavrilović* izgrađena je 1896. Njezina izgradnja vezana je uz razvoj mesne industrije *Gavrilović*, koja je do tada djelovala u središtu Petrinje, što je potaknulo potrebu za izgradnjom nove gradske klaonice, a poslije i nove tvornice. Zgradu su izgradili petrinjski graditelji braća Đuro i Bonifacije Cettolo.

Zgrada je izduljenoga pravokutnog tlocrta dimenzija 45,5 × 10,0 m. Orijentirana je približno u smjeru sjever-jug. U sljemenu je visoka 9,26 m. Građena je kao prizemnica s galerijskim katom u središnjemu dijelu i dvostrešnim krovom nagiba 30°, pokrivenim biber-crijepom. Krovna je konstrukcija drvena, kombinacija visulje raspona 10 m i stolice u središnjemu dijelu. Nosivu konstrukciju čine vanjski i unutarnji poprečni zidovi od pune opeke staroautrijskog formata, a temelji i sokli izvedeni su od kamene građe.

Zgrada je podijeljena na četiri glavne prostorije. Središnja je prostorija najveća, s interpoliranim galerijskim katom oslonjenim na drvene grede i opečne stupove te krovnom konstrukcijom tipa stolice. Sjeverna prostorija ima veliki kolni ulaz i sačuvanu čeličnu konstrukciju bez međukatne etaže. Južna prostorija izvorno je bila podijeljena na četiri manje prostorije uredske ili stambene namjene, s očuvanim ožbukanim stropom i međukatom drvenom konstrukcijom. Treća prostorija s juga manjih je dimenzija te ima pruski svod.

U drugoj polovini 20. stoljeća klaonica je premještena u nove industrijske kapacitete Mesne industrije *Gavrilović*. Zgrada stare klaonice poslije je služila uglavnom kao skladište. Tijekom Domovinskog rata pretrpjela je teška oštećenja uslijed izravnih udara granata u pročelja i krovne. Oštećenja nikada nisu sanirana.

Zbog prodora vlage tijekom godina propala je konstrukcija. Zgrada je s vremenom devastirana te je uklonjena sva stolarija i podne obloge, osim onih u sanitarnome čvoru. Dodatna oštećenja nastala su zbog trule nosive grede u jednome polju međukatne konstrukcije središnje prostorije, zbog čega se urušio dio krovišta. Sanacija je izvedena premoštenjem novom gredom i zamjenom urušenih dijelova krovišta. Takvo stanje građevine, koja nije bila održavana dugi niz godina, znatno je utjecalo na način i opseg oštećenja koja su nastala tijekom potresa 2020.

Oštećenja nastala nakon potresa

Zgrada stare klaonice pretrpjela je znatna oštećenja tijekom zagrebačkog i petrinjskog potresa, koji su narušili nosivost i mehaničku stabilnost zgrade. Nosiva konstrukcija, izvedena od pune opeke povezane vapnenim mortom smanjene čvrstoće, pokazala je izrazitu seizmičku ranjivost. Urušila se središnja trećina građevine, uključujući vanjske zidove središnje prostorije do visine oko 1,70 m, i dio krovišta te su se srušili sjeverni i južni zabatni zid te unutarnji zabatni i

pregradni zidovi. Na spojevima pročeljih i poprečnih zidova zabilježene su znatne pukotine širine od 5 do 10 cm. Na zidovima prizemlja pojavile su se poprečne, dijagonalne i uzdužne pukotine.

Međukatne konstrukcije bile su jedan od glavnih uzroka oštećenja. Pruski svodovi, oslonjeni isključivo na nosive zidove, nisu osiguravali odgovarajuće horizontalno ukrućenje. Drvene međukatne konstrukcije bile su vrlo dotrajale zbog dugotrajnog djelovanja vlage. Krovna drvena konstrukcija nije bila sidrena u zidove, što je dodatno povećalo seizmičku osjetljivost objekta. Čelični elementi krovne konstrukcije na sjevernome dijelu zgrade bili su znatno korodirani.

Potresom su dodatno oštećeni dimnjaci, koji su se urušili zajedno s dijelovima zidova na mjestima njihova oslabljenja. Na pročeljima nastale su pukotine iznad nadvoja prozora i na razini nadozida. Podne konstrukcije nisu imale vidljiva oštećenja, ali nisu imale ni hidroizolaciju ni toplinsku izolaciju. Završni slojevi podova bili su u cijelosti degradirani. Sva opisana oštećenja u cijelosti su sanirana tijekom cjelovite obnove zgrade.

Cjelovita konstrukcijska obnova zgrade

Arhitektonski koncept obnove zgrade temeljio se na poštivanju izvornog oblikovanja i materijala, uz istodobnu transformaciju stare klaonice u centar za mlade. Radovi na obnovi zgrade započeli su u ožujku 2023. Glavni projekt obnove zgrade izradio je Zdravko Krasić, dipl. ing.



Zgrada snimljena prije i nakon obnove

arh., iz tvrtke *Urbane tehnike d.o.o.* Projektant konstrukcije bio je Predrag Bilbija, dipl. ing. građ., iz tvrtke *BCDE d.o.o.* Glavni izvođač radova bila je tvrtka *Strabag*.

Na temelju detaljnog pregleda konstrukcije, terenskih istraživanja i preliminarne statičke proračune ocijenjeno je da je sanacija zgrade moguća te je projektirana i izvedena cjelovita konstrukcijska obnova zgrade radi postizanja razine obnove 3 - pojačanje konstrukcije, u skladu s *Tehničkim propisom za građevinske konstrukcije*. U sklopu sanacije temelja, zbog opsežnih oštećenja i urušavanja u središnjoj trećini

građevine, postojeći temelji u tome dijelu u cijelosti su uklonjeni te su izvedeni novi armiranobetonski. U vanjskim trećinama zgrade postojeći kameni temelji konstrukcijski su ojačani i uključeni u novi nosivi sustav.

Prije sanacije zidova provedena je kontrola vlažnosti zida, a zbog kratkih rokova primijenjene su aktivne metode isušivanja. Sanacija očuvanih zidanih zidova izvedena je kombinacijom dubinskog fugiranja, armirane žbuke i obloge od visokoduktilnih cementnih mortova ojačanih vlaknima, ovisno o stupnju oštećenja. Fugiranje je obuhvatilo uklanjanje degradiranog morta do dubine od 5 do 10 cm te injektiranje reparaturnim mortom, dok je armirana žbuka izvedena u dvama slojevima s alkalno otpornom mrežicom. Na najopterećenijim dijelovima zidovi su ojačani oblogama debljine 4 do 6 cm te su čeličnim moždanicima spregnuti sa zidom.

Zbog gubitka stabilnosti i pomaka zidova do 10 do 15 cm, svi nosivi zidovi u osi između 3 i 5 u središnjoj trećini građevine razgrađeni su i ponovno zidani. Tijekom razgradnje sačuvan je veći dio opeke starog formata, koja je ponovno ugrađena u nove zidove, čime su očuvane spomeničke vrijednosti objekta. Nakon što su izvedeni novi temelji, zidovi su ponovno izgrađeni i integrirani u ojačani konstrukcijski sustav.

Radi osiguranja prostorne krutosti zidovi su dodatno profilirani armiranobetonskim stupovima i gredama izvedenima u utorima unutar debljine zida. Stupovi i



Detalj s gradilišta



Pročelje zgrade nakon obnove

grede, izrađeni od betona C25/30 i armirani čelikom B500B, formirali su nepravilni prostorni okvir s rasterom stupova od približno 4 do 6 m, čime je znatno poboljšano seizmičko ponašanje građevine. Postojeće drvene međukatne konstrukcije uklonjene su te su zamijenjene tankostijenim armiranobetonskim pločama debljine 16 i 20 cm. Nove ploče povezane su s armiranobetonskim stupovima i gredama te zidovima, čime su preuzele ulogu krutih horizontalnih dijafragmi i osigurale učinkovit prijenos seizmičkih sila.

Zbog dotrajalosti i deformacija uklonjeno je postojeće krovništvo te izvedeno novo, koje oblikovno slijedi povijesni izgled, ali je konstrukcijski izvedeno od lameliranog drva. Krovna konstrukcija u cijelosti je sidrena u nosivi sustav zgrade.

Unutar objekta izvedeni su novi čelični elementi koji omogućuju funkcionalnu organizaciju prostora i istodobno sudjeluju u nosivome sustavu. Vertikalna komunikacija ostvarena je čeličnim stubištima oslonjenim na armiranobetonske elemente i čelične nosače. Na katu izvedena su dva čelična mostića raspona približno 9 m, s glavnim nosačima IPE profila i sekundarnim nosačima HEA profila, izrađenima od čelika S235.

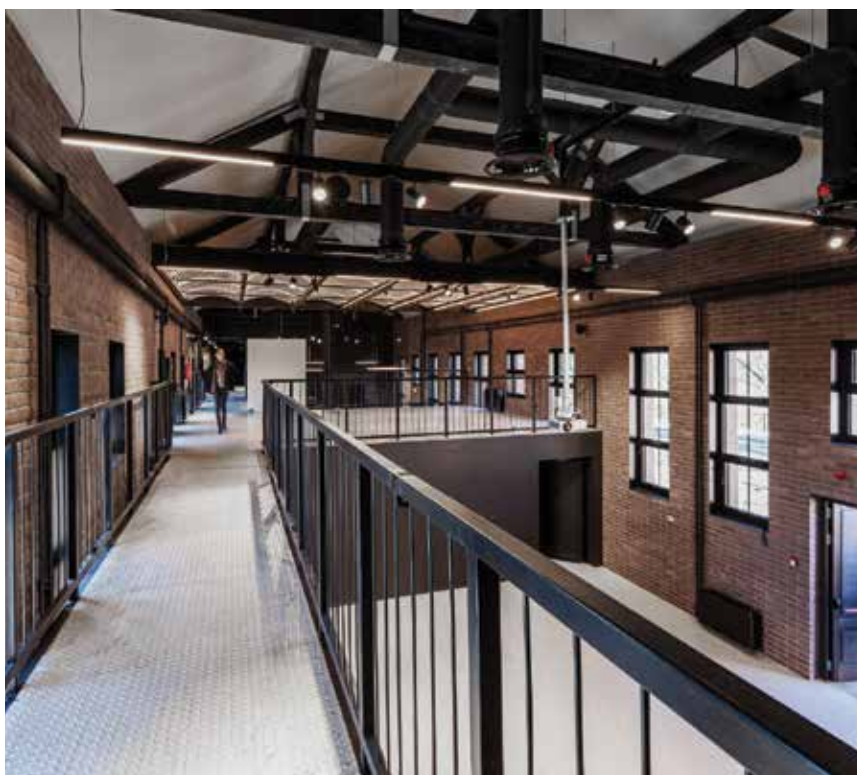
Posebna pozornost posvećena je očuvanju povijesnoga pruskog svoda, koji je konstrukcijski rasterećen i ovješan na novi sustav čeličnih nosača (HEA i IPE

profili), čime je osigurana njegova stabilnost uz očuvanje izvorne prostorne i arhitektonske vrijednosti.

Svi radovi na gradilištu završeni su u veljači 2025., a Centar za mlade *Laura* svečano je otvoren za javnost 25. travnja 2025. Centar za mlade *Laura* ustrojstvena je jedinica Pučkoga otvorenog učilišta *Hrvatski dom Petrinja*, a u njemu svoje aktivnosti provode i Društvo *Naša djeca Petrinja*, Udruga GAK i *Savjet mladih*. Centar je otvoren za udruge, neformalne skupine, mlade poduzetnike i sve koji žele sudjelovati u izgradnji aktivne i uključive zajednice.

Izvor:

- [1] Krasić, Z.: Projekt cjelovite obnove zgrade
- [2] Krasić, Z.: Arhitektonski projekt, knjiga 1
- [3] Biblija, P.: Građevinski projekt - Projekt konstrukcije
- [41] <https://www.hd-petrinja.hr/czm-laura/>
- [5] <https://petrinja.hr/>



Pogled na novi interijer zgrade